

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Grażyna Maria Różańska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne - z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

- W latach 1985-1990 studiowałam na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończyłam studia i uzyskałam absolutorium oraz napisałam pracę magisterską pod kierunkiem prof. Zbigniewa Sudolskiego pt. *Leon Potocki - powieściopisarz i pamiętnikarz*. Z przyczyn rodzinnych i zdrowotnych wyjechałam do Słupska, tu obroniłam pracę magisterską i uzyskałam dyplom magistra filologii polskiej 24 kwietnia 1995 r.
- W latach 1996-1998 studiowałam w Szkole Nauk Humanistycznych przy Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie, otrzymując dyplom ukończenia Interdyscyplinarnych Studiów Podyplomowych (IBL, Instytut Sztuki PAN, Instytut Historii PAN, Instytut Archeologii i Etnologii PAN). Uczestniczyłam w seminarium prof. Marii Janion i prof. Grażyny Borkowskiej.
- 25 września 2008 r. uzyskałam w Akademii Pedagogicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Pedagogiczny) na podstawie rozprawy doktorskiej *Kształcenie kompetencji kulturowej uczniów szkół gimnazjalnych* (promotor prof. Maria Jędrzychowska, recenzenci: prof. Zenon Uryga, prof. Henryk Gradkowski) dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa - specjalność dydaktyka literatury.
- 2003-2005r. - współtworzyłam z Microsoft oraz Europejskim Centrum Edukacji Multimedialnej i Informatycznej Akademii Pedagogicznej w Krakowie platformę edukacyjną, przeznaczoną dla nauczycieli i uczniów szkół polskich – otrzymałam Certificate of Achievement - Microsoft IT Academy Programme - *Technologie informacyjno-komunikacyjne w procesie kształcenia*.
- 2004 r. - uzyskałam certyfikat MENiS - ekspert ds. awansu zawodowego nauczycieli.
- 2001 r. – uzyskałam w OKE w Gdańsku kwalifikacje egzaminatora do przeprowadzania egzaminu maturalnego z języka polskiego.
- 2001 r. - ukończyłam w ODN w Słupsku kurs *Pomiar dydaktyczny*.
- 2001 r. - KCEN Warszawa –kurs *Egzamin gimnazjalny*.
- 1994 r. – ukończyłam kurs opiekunów młodzieży - *Program wychowania w trzeźwości „Dziękuję, nie”* - Polska Fundacja IOGT Warszawa.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

- 1982-1990: Szkoła Podstawowa nr 51 w Warszawie - nauczyciel języka polskiego
- 1990-1991: Szkoła Podstawowa nr 8 w Słupsku - nauczyciel języka polskiego
- 1992-1995: Szkoła Podstawowa nr 2 w Słupsku - nauczyciel języka polskiego i opiekun studenckich praktyk polonistycznych WSP w Słupsku
- 1995-1997: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Słupsku - nauczyciel języka polskiego
- 1995 - do dziś: Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku (dawniej nazwa: WSP, AP), Zakład Językoznawstwa i Edukacji Polonistycznej (dawniej: Zakład Dydaktyki Języka Polskiego) - (od 1995 r. - st. wykładowca)
- w latach 2002-2005 – wykładowca - Ośrodek Edukacji Nauczycieli MEJ w Warszawie.

W swej pracy zawodowej przeszedłam wszystkie etapy „wtajemniczenia” dydaktycznego, rozpoczynając od Szkoły Podstawowej nr 51 w Warszawie, gdzie pracowałam 8 lat jako nauczyciel polonista. W tym okresie współpracowałam z powstającą w Polsce „szkołą dramy”, zorganizowaną przez Halinę Machulską i Alicję Pruszkowską przy Teatrze Ochota w Warszawie. Prowadziłam w latach 1986-1990 zajęcia i lekcje pokazowe z dramy dla warszawskich nauczycieli, prezentując nowoczesne na owe czasy metody pracy aktywizujące uczniów.

Po przyjeździe do Słupska pracowałam trzy lata w Szkole Podstawowej nr 2, gdzie prowadziłam również zajęcia dydaktyczne dla studentów polonistyki ówczesnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej. W 1995 roku otrzymałam od dziekana Wydziału Humanistycznego WSP propozycję pracy w Instytucie Filologii Polskiej. Zostałam zatrudniona jako starszy wykładowca na etacie dydaktyka, gdzie pracuję do dziś.

W latach 2002-2005 pracowałam dodatkowo w Warszawie jako wykładowca - metodyk w Centrum Edukacji Nauczycieli MEJ.

Pracuję 33 lata, w tym:

- staż pracy jako nauczyciel polonista - 14 lat
- staż pracy jako wykładowca w Akademii Pomorskiej w Słupsku - 19 lat.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa)

Jako podstawę do przeprowadzenia procesu habilitacyjnego wskazuję cały dorobek podstawowy ze szczególnym uwzględnieniem książki:

- G. Różańska, 2014, *Uczeń w świecie tekstów kultury. Szkice o antropocentryczno-kulturowym modelu edukacji polonistycznej*, Wydawnictwo Libron, Kraków.

b) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Celem moich wieloletnich badań oraz podstawą zainteresowań naukowych i działalności zawodowej jest ujęta wieloaspektowo kulturowa edukacja polonistyczna. W swych dwóch książkach (zał. 2), poświęconych tej problematyce, zwracam szczególną uwagę na sposoby i metody kształcenia kompetencji kulturowej uczniów, przygotowanie ich do umiejętnego czytania tekstów ikonicznych oraz wprowadzania młodych ludzi w świat tekstów kultury. Interesujący mnie obszar to antropocentryczno-kulturowy model edukacji polonistycznej.

Poza dwoma książkami (G. Różańska, 2014, *Uczeń w świecie tekstów kultury. Szkice o antropocentryczno-kulturowym modelu edukacji polonistycznej*, Wydawnictwo Libron, Kraków, G. Różańska, 2011, *Zaistnieć w kulturze. O kształceniu kompetencji kulturowej w edukacji polonistycznej*, Wydawnictwo AP Słupsk) napisałam wiele artykułów poświęconych powyższym zagadnieniom. Artykuły te zostały zamieszczone w publikacjach i tomach pokonferencyjnych w Polsce i za granicą (zał. 2). Są to m. in.:

1. G. Różańska, 2008, *Uczeń wobec uniwersum wartości*, [w:] *Dydaktyka XXI wieku – Szanse i zagrożenia*, red. J. Bujak - Lechowicz, Piotrków Trybunalski, s. 235-245.
2. G. Różańska, 2010, *Czytanie obrazu w polonistycznej edukacji gimnazjalnej*, [w:] *Dziecko – język – tekst*, red. B. Niesporek-Szamburska, M. Wójcik-Dudek, Katowice, s. 346-358.
3. G. Różańska, 2010, *Współczesny uczeń w świecie tekstów kultury*, [w:] *Językowo-kulturowy obraz tożsamości*, red. J. Bujak - Lechowicz, Piotrków Trybunalski s. 45-57.

4. G. Róžańska, 2010, *Koncepcja kształcenia kulturowego w polonistyce międzywojnia*, [w:] *Kultura i oświata w europejskim międzywojniu (1918-1939)*, red. R. Bryzek, J. Urban, Siedlce, s. 427-441.
5. G. Róžańska, 2011, *Rola filmu w kształceniu kompetencji kulturowej uczniów*, [w:] *Człowiek wobec mediów*, red. J. Bujak-Lechowicz, Piotrków Trybunalski, s. 121-132.
6. G. Róžańska, 2010, *Biblijne teksty ikonizujące w edukacji polonistycznej*, [w:] *Język-Szkoła-Religia*, red. M. Lewińska, M. Chmiel, Gdańsk-Pelplin, s. 334-346.
7. G. Róžańska, 2011, *Wizerunki Szopena w tekstach ikonizujących*, [w:] *Szopen w polskiej szkole i kulturze*, red. Z. Budrewicz, M. Sienko, R. Ławrowska, Kraków, s. 195-209.
8. G. Róžańska, 2011, *Model kompetentnego absolwenta gimnazjum według założeń reformy – a stan rzeczywisty*, [w:] *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Litterarum Polonarum et Linguae Polonae Pertinentia III*, red. M. Jędrychowska, M. Szymańska, Kraków, s. 94-107.
9. G. Róžańska, 2011, *Czy polska szkoła (nie)kocha Miłosa?*, [w:] *Spotkanie z człowiekiem. Zaczynając od Miłosa*, red. G. Dąbrowski, B. Dwilewicz, K. Pietrowiak, Niemcewicz - Wrocław, s. 193-215.
10. G. Róžańska, 2012, *Gombrowicz w szkole - dobrze czy źle obecny?*, [w:] „Język Polski w Szkole. Liceum”, R. XIV, nr 1, 2-12/2013, s. 77-87.
11. G. Róžańska, 2013, „Starość” w wybranych tekstach kultury na lekcjach w gimnazjum, „Język Polski w Gimnazjum”, R. XV, nr 2, 2013/2014, s. 87-95.
12. G. Róžańska, 2013, *Korespondencja sztuk w romantycznych tekstach kultury w edukacji polonistycznej*, [w:] *Integracja wczoraj i dziś w kształceniu polonistycznym*, Rzeszów, s. 132-142.
13. G. Róžańska, 2013, *W poszukiwaniu wartości w perspektywie kształcenia kulturowo-literackiego gimnazjalistów*, [w:] *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Litterarum Polonarum et Linguae Polonae Pertinentia IV*, red. M. Szymańska, Kraków, s. 274-288.
14. G. Róžańska, 2014, *On the development of cultural competence among lower-secondary school students*, [in:] *Methodological studies in education of Polish language and literature*, ed. S.J. Żurek, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin, p. 215-228.

W mojej pierwszej książce „*Zaistnieć w kulturze. O kształceniu kompetencji kulturowej uczniów w edukacji polonistycznej*”, która została wydana w 2010 roku jako zmodyfikowana wersja rozprawy doktorskiej, analizuję definicje i pojęcia, określające teoretyczne podstawy rozumienia pojęć kultury, tekstów kultury i kompetencji kulturowej.

Prezentuję kulturę jako całość zachowań ludzkich, zdolność do przekształcania i weryfikowania ich z uwzględnieniem wartości, które są nieodłącznym elementem istnienia i ewolucji jednostki. Wskazuję nauczycielom, jak pomóc uczniom w oswojeniu takich pojęć jak tolerancja, globalizacja, etniczność, wielokulturowość, kultura śródziemnomorska oraz kompetencja kulturowa, rozumiana jako zdolność jednostki do samodzielnego interpretowania świata, samodzielność w wygłaszaniu sądów i opinii, umiejętność różnicowania i wartościowania elementów kultury estetycznej, sprawność w odczytywaniu i analizowaniu zjawisk kultury, zdolność do recepcji kultury, do odkodowywania znaków i odkrywania artystycznych sensów zamkniętych w dziełach sztuki.

W publikacji swej kładę szczególny nacisk na model dydaktyki „z uczniem pośrodku”, którego celem jest badanie nastawień i motywacji ucznia, jego predyspozycji, wyborów kulturowych, zainteresowań i relacji międzyludzkich oraz dostosowywanie działań szkoły i nauczyciela do tych aspektów.

W kolejnych rozdziałach rozważam kluczowe dla tematu pojęcia, zarysowuję etapy rozwoju koncepcji, omawiam sytuację ucznia w przestrzeni współczesnej kultury i postulowane kierunki kształcenia jego kompetencji odbiorczych oraz przedstawiam empiryczne próby badania stanu rzeczy w tej dziedzinie.

W badawczej części pracy, poprzez przygotowane dla uczniów i nauczycieli ankiety oraz stworzony dla potrzeb badania test kompetencji kulturowej dla uczniów klas trzecich, określiłam poziom kompetencji kulturowej uczniów gimnazjum, wskazując na duże braki w edukacji kulturowej uczniów oraz ich nauczycieli. Z analizy wyników testu kompetencyjnego wypływa wniosek o ogromnym zróżnicowaniu umiejętności uczniów z dużych miast i szkół gminnych, na korzyść tych pierwszych, w zakresie odbioru symbolicznego tekstów kultury oraz zdolności wyrażania własnych opinii i ocen. Większość nauczycieli zaś ma niewielkie kompetencje w odczytywaniu znaczeń w ikonicznych tekstach kultury.

Kontynuacją podjętej w książce problematyki badawczej była zorganizowana przeze mnie w 2009 roku Ogólnopolska Konferencja Naukowa, która przybrała cykliczny tytuł (z inspiracji prof. Z. Urygi) „Dydaktyczny wiatr od morza”. Tematem pierwszego spotkania naukowców w 2009 roku stały się rozważania nad „Różnorodnymi aspektami kształcenia kompetencji kulturowej w edukacji polonistycznej”. Pokłosem obrad była zredagowana przeze mnie i recenzowana przez prof. Z. Urygę obszerna książka (276 s.) pod tym samym tytułem. W publikacji znalazły się teksty polonistów, opisujące w szerokim aspekcie problem kształcenia kulturowego uczniów w polskiej szkole na wszystkich poziomach edukacji. Z. Uryga w swej recenzji napisał:

Specjalistyczna problematyka obrad zespołu uniwersyteckich dydaktyków literatury i języka dotyczyła jednego z najważniejszych zadań aktualnej reformy szkolnej, otwarcia procesu nauczania języka polskiego na rozszerzający tradycyjne ramy przekazywania wiedzy o literaturze i języku horyzont aktywnego i kompetentnego uczestnictwa człowieka w kulturze.(...) artykuły zawierają w sobie znaczny potencjał refleksji dydaktycznej, nierzadko myśli teoretycznej, opartej na dobrej orientacji w literaturoznawczej, lingwistycznej lub pedagogicznej metodologii badań¹.

W moich badaniach nad kulturowymi aspektami edukacji polonistycznej staram się czerpać wzorce i inspiracje z prac uznanych współcześnie autorytetów, w tym względzie nie do przecenienia są prace hermeneutyczne Hansa George'a Gadamera, Paula Ricourea, Jacquesa Derridy, jak również świetne książki Barbary Myrdzik, Marii Jędrzychowskiej, Marii Kwiatkowskiej-Ratajczak, Ewy Jaskółowej, Zenona Urygi czy wielu innych polskich dydaktyków literatury. Staram się także sięgać do skarbnicy wiedzy minionych pokoleń, interesuję się kształceniem kulturowym w międzywojniu, reformą Jędrzejewiczowską, dziełami Kazimierza Wóycickiego oraz koncepcjami Johna Deweya, Wilhelma Dilthey'a, Celestina Freineta, Briana Way'a, Richarda Glotton'a i Cloda Clero, Stefana Schumana oraz innych wielkich twórców nowoczesnych (na tamte czasy) koncepcji dydaktyki kultury. Ważną cechą edukacji polonistycznej jest jej umiejętny dialog z tradycją, co staram się wykazywać w swych tekstach.

Kolejna książka *Uczeń w świecie tekstów kultury. Szkice o antropocentryczno-kulturowym modelu edukacji polonistycznej* (2014) powstała z potrzeby analizy wielu ważnych kwestii dydaktyki literatury i kultury. Stanowi ona zbiór artykułów, z których kilka było już wcześniej publikowanych, jednak dla potrzeb książki zostały one uzupełnione i przeredagowane. Zasadnicza większość to nowe teksty, omawiające ważne z mojego punktu widzenia zagadnienie umiejętności „czytania” tekstów kultury u progu XXI wieku, gdy nauczanie języka polskiego stało się triadą kształcenia literackiego, językowego i kulturowego. Literaturę „wypiera” coraz bardziej osadzony w realiach współczesnej kultury model kształcenia polonistycznego, oparty nie tylko na piśmiennictwie, ale również na tekstach ikonicznych, kulturze medialnej i popularnej. We wszystkich podręcznikach obok tekstu literackiego króluje obraz, a interdyscyplinarny model edukacji polonistycznej ma wsparcie zarówno w tendencjach europejskich, jak również w nowej podstawie kształcenia polonistycznego oraz refleksjach i postulatach uwidoczniionych w licznych referatach

¹ Fragment z recenzji Z. Urygi – *Różnorodne aspekty kształcenia kompetencji kulturowej w edukacji polonistycznej*, red. G Różańska, Ustka 2009.

dydaktyków, prezentowanych podczas I Kongresu Dydaktyki Polonistycznej, który odbył się jesienią 2013 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Uważam, że niezbędne jest kształcenie kompetencji odbioru różnorodnych tekstów kultury poprzez stosowanie odpowiednich taktyk, strategii poszukujących i sposobów nauczania z uwzględnieniem metod aktywizujących uczniów, rozwijających postawy badawcze i myślenie twórcze młodego człowieka. W swej książce opowiadam się za antropologiczno-socjologicznym ujmowaniem zadań edukacji kulturowej. Przyjmuję przy tym, że młode pokolenie uczestniczy w tworzeniu zrębów kultury współczesnej o wyraźnym charakterze prefiguratywnym (za M.Mead, która ten typ przeciwstawia tradycyjnej kulturze postfiguratywnej²).

Współczesna szkoła musi umożliwiać uczniom poszerzanie zainteresowań kulturowych i zdobywanie nowych doświadczeń. W dzisiejszym świecie wspólnej Europy postawy otwartości oraz potrzeby twórczego kształcenia są niezwykle istotne dla rozwijania umiejętności wartościowego i rozumnego uczestnictwa młodego człowieka w kulturze, w dorosłym życiu.

Lekcja języka polskiego powinna kształtować postawę twórczą, którą rozumiem jako otwartość na świat zewnętrzny i na bodźce płynące z tego świata, zdolność do przetwarzania i budowania własnego obrazu rzeczywistości, umiejętność dostrzegania tego, co dla wielu pozostaje niewidzialne, to także radość i emocje towarzyszące młodemu człowiekowi w odkrywaniu niedostrzegalnego piękna w otaczającej go rzeczywistości, to zachwyt nad tym, co do tej pory było dla niego „niewidzialne”. To umiejętność dziwienia się światem.

Budowanie świadomości kulturowej uczniów jest procesem wieloletnim i żmudnym, wymaga intensywnej i ciągłej pracy zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Posłużę się cytatem z książki „*Literatura i kultura*” Marii Jędrzychowskiej, która dowodziła, że:

To, że uczeń coraz sprawniej mówi, czyta i pisze, że coraz więcej wie, między innymi o różnych tekstach kultury, a w każdym razie umie je nazywać i nawet wskazywać ich specyfikę, nie oznacza jeszcze, że dysponuje on wiedzą zinterioryzowaną. Taką zatem, która stała się częścią własnego „ja” i, mówiąc językiem psychologów, częścią własnej struktury myślowej³.

Zgadzam się z autorką, że aby kultura mogła zaistnieć jako duchowa wartość młodego człowieka, musi on ją zauważyć, zrozumieć, przeżyć, zinterpretować i na końcu zaakceptować lub nie, czyli dokonać własnego wyboru⁴.

² M. Mead, 2000, *Kultura i tożsamość. Studium dystansu międzypokoleniowego*, Warszawa.

³ M. Jędrzychowska, 1994, *Literatura i kultura*, Kraków, s.6.

⁴ Ibidem, s.6.

W swej koncepcji edukacji zakładam, że uczestnictwo młodego człowieka w życiu społecznym wymaga od niego posiadania wielorakich kompetencji kulturowych, które zdobywa dzięki szkole. Edukacja kulturowa powinna zatem pozwolić jednostce nabyć i doskonalić osobiste kompetencje, otwierające przed nim nowe perspektywy uczestnictwa w kulturze.

Kolejnym obszarem moich zainteresowań i badań jest nauczyciel polonista i jego kondycja oraz kompetencja kulturowa.

Problem kompetencji nauczyciela był tematem wiodącym na zorganizowanej przeze mnie w 2010 roku Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Osoba nauczyciela w edukacji polonistycznej* oraz w zredagowanej po konferencji książce (G. Różańska (red.) 2011, *OSOBA nauczyciela. Polonista przewodnikiem ucznia po meandrach wiedzy*.) Pisałam o tym również w artykułach (G. Różańska, 2010, *Technologie informacyjne w przygotowaniu warsztatu pracy nauczyciela polonisty*, [w:] „Edukacja, innowacje, nauka”; G. Różańska, 2011, *Nauczyciel polonista wobec problemów kształcenia kompetencji kulturowej gimnazjalistów*, [w:] *Różnorodne aspekty kształcenia kompetencji kulturowej w edukacji polonistycznej*; G. Różańska, 2011, *Osoba a osobowość – nauczyciel polonista wobec wyzwań szkoły XXI wieku*, [w:] *Osoba nauczyciela. Polonista przewodnikiem ucznia po meandrach wiedzy*; G. Różańska, 2013, *About Development of Students' Cultural Competence at Lower Secondary School (Gymnasium)*, [w:] *Methodological Studies in Education of Polish Language and Literature*); G. Różańska, 2013, *Kształcenie kompetencji kulturowej uczniów i studentów polonistyki wobec założeń programowych edukacji polonistycznej*, [w:] *Polonistyka - dziś...*, red. A. Janus-Sitarz, I Kongres Dydaktyki Polonistycznej, Kraków (w druku); G. Różańska, 2013, *Polonistyka gimnazjalna dziś. Perspektywa ucznia i nauczyciela*, Kraków (w druku).

Problematykę tę podejmowałam także w swych wystąpieniach na forum różnorodnych konferencji ogólnopolskich, zagranicznych i międzynarodowych. Wielokrotnie w swych tekstach wskazywałam na kwestię poziomu przygotowania do pracy polonistów w zakresie kompetencji kulturowej, zwracając jednocześnie uwagę na konieczność podnoszenia kwalifikacji pedagogów, zdobywania nowych umiejętności, w tym zwiększania ich kompetencji w pracy z ikonicznymi i medialnymi tekstami kultury.

W związku z ważkością zagadnienia zorganizowałam w 2010 roku wspomnianą już Ogólnopolską Konferencję Naukową pod hasłem *OSOBA nauczyciela w edukacji polonistycznej*, w której wzięli udział naukowcy z różnych ośrodków w Polsce, m. in. z Krakowa, Łodzi, Rzeszowa, Wrocławia, Gdańska, Katowic, Poznania. Efektem wspólnej

pracy była książka pod moją redakcją, z recenzją wydawniczą prof. Z. Urygi, który ocenił, że „*problematyka osobowości nauczyciela, jego postawy wobec uczniów oraz uwarunkowań jego autorytetu jest przedmiotem rozważań oświecanych z różnej perspektywy- częściej teoretycznych, niekiedy opartych na obserwacji szkolnej praktyki. (...) Dla pogłębienia osobistej refleksji dydaktycznej nauczycieli – potencjalnych odbiorców tego tomu studiów, taki jego skupiony kształt wydawniczy jest, jak sądzę, korzystny*”⁵.

Ważnym przejawem mojej działalności naukowej i dydaktycznej w omawianym aspekcie jest również aktywne kształcenie przyszłych nauczycieli i doskonalenie zawodowe już czynnych. Oprócz różnorodnych form zajęć ze studentami (wykłady, ćwiczenia, praktyki szkolne, lekcje pokazowe dla studentów, czynny udział w konferencjach naukowych, dydaktycznych, seminariach prowadzonych w ośrodkach doskonalenia nauczycieli) prowadzę również zajęcia, szkolenia, warsztaty, kursy i konsultacje organizowane przez MODM i ODN w Słupsku oraz Gdańsku i Warszawie. Biorę czynny udział w tworzeniu programów i projektów edukacyjnych, zasiadam w radzie programowej MODM w Słupsku, w jury konkursów literackich i poetyckich organizowanych przez te instytucje i słupskie szkoły, współpracowałam przez wiele lat z organizatorami Słupskiej Wiosny Literackiej, biorę czynny udział w Bałtyckim Festiwalu Nauki, gdzie w latach 2009-2013 moja cykliczna konferencja „Dydaktyczny wiatr od morza” była jednym z punktów programu Festiwalu.

Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych)

a. badania i działania edukacyjne

Poza dydaktyką literatury i kultury, która plasuje się w głównym obszarze moich pasji, działań i badań naukowych, interesuję się literaturą i kulturą przełomu XIX i XX wieku. Prowadzę zajęcia z historii literatury Młodej Polski, napisałam kilka artykułów z zakresu tej problematyki: *Młodopolski spleen – moda czy pragnienie duszy? Kazimierzy Zawistowskiej życie niespełnione* (2011); *Obraz miasta w „Ziemi obiecanej” St. Reymonta* (2002); *Reymont czy Żeromski? Polskie spory o nobla* (2012); *Twórczość plastyczna Marii Pawlikowskiej – Jasnorzewskiej* (2004); *Perły mej duszy tęczami zapłoną...Świat zmysłów w poezji erotycznej Kazimierzy Zawistowskiej* (w druku).

Badam od kilku lat życie i twórczość Kazimierzy Zawistowskiej, mało znanej, jednak niezwykle intrygującej i wysoko cenionej przez Zenona Przesmyckiego, poetki

⁵ Fragment z recenzji prof. Z. Urygi, „*OSOBA nauczyciela w edukacji polonistycznej*, pod red. G. Różańskiej, Ustka 2011.

młodopolskiej. Piszę książkę „*Wężem pożądań wejść do twojej duszy*”. O poezji erotycznej Kazimierzy Zawistowskiej, która ukaże się na przełomie 2014/15 roku w krakowskim wydawnictwie *Libron*.

Interesują mnie także badania z zakresu antropologii kulturowej w aspekcie edukacji młodego pokolenia:

- kultura masowa / dialog międzykulturowy w perspektywie wielokulturowej Europy/
- problemy globalizacji i ich wpływ na kondycję młodego człowieka
- kultura współczesna i jej wpływ na rozwój społeczno-kulturowy młodzieży

Napisałam na ten temat kilka artykułów [*Ja Kaszëba. Tożsamość narodowa, kulturowa i lokalna na przykładzie Kaszub. Edukacja regionalna na lekcjach języka polskiego* (Wilno 2010); *Dialog międzykulturowy w społeczności lokalnej na przykładzie Słupska, miasta na styku kultur* (Hradec Kralowe 2011); *Czesław Miłosz na styku kultur* (Wilno 2012); Prowadziłam wykłady fakultatywne dla studentów kulturoznawstwa i polonistyki z przedmiotów: *Wybrane aspekty kultury masowej* oraz *Wybrane problemy globalizacji*.

Jestem recenzentką wielu prac licencjackich i magisterskich. Współtworzę projekty dydaktyczne na mojej uczelni.

Inne informacje

Od 1995 roku pracuję w Instytucie Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku w Zakładzie Językoznawstwa i Edukacji Polonistycznej. Prowadzę zajęcia z dydaktyki literatury, redagowania tekstów, analizy tekstów literackich, semiotyki tekstów kultury, problemów globalizacji, wielokulturowości i historii literatury Młodej Polski. Wszystkie prowadzone przeze mnie zajęcia mieszczą się w obszarze moich zainteresowań naukowych podpartych wieloma publikacjami. Aby profesjonalnie realizować powierzone mi zajęcia, opracowałam 12 sylabusów, dostępnych dla studentów w wirtualnym dziekanacie AP.

Poza pracą na uczelni, na prośbę różnych ośrodków edukacyjnych, biorę czynny udział w kształceniu czynnych nauczycieli polonistów. Współpracuję również z gdańską KLANZĄ, zapraszając jej pracowników na zajęcia do Słupska.

Aktywnie współpracuję z instytucjami oświatowymi naszego regionu:

- Wydziałem Oświaty przy Urzędzie Miejskim w Słupsku,
- Słupskim Inkubatorem Przedsiębiorczości,
- Miejskim Ośrodkiem Doskonalenia Metodycznego w Słupsku, gdzie jestem członkiem Rady Programowej,
- Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, dla którego m.in.:

- prowadziłam z ramienia IP AP w Słupsku konsultacje zewnętrzne projektu programu kształcenia na kierunku polonistyka, specjalizacja nauczycielska;
- współtworzyłam dla ODN programy doskonalenia nauczycieli języka polskiego wszystkich typów szkół;
- projektowałam warsztaty dla nauczycieli *Podnoszenie sprawności uczniów w zakresie czytania na lekcjach języka polskiego* w ramach wojewódzkiej konferencji *Współczesne uwarunkowania procesu nauczania i uczenia się - znaczenie języka ojczystego w rozwoju kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży*);
- opracowałam dla ODN program dydaktyczny *Realizacja podstawy programowej z języka polskiego w odniesieniu do kanonu lektur*;
- realizowałam kursy grantowe Pomorskiego Kuratora Oświaty ;
- współtworzyłam projekt i pozyskałam dla ODN grant MEN *Podnoszenie efektywności kształcenia poprzez dobór właściwych metod i form pracy w zakresie przedmiotów humanistycznych*;
- stworzyłam program kształcenia polonistycznego do nowej podstawy programowej gimnazjum na zlecenie MEN (konkurs ORE) – zaprojektowany *Program na miarę ucznia* z języka polskiego jest efektem poszukiwań modelu kształcenia, który z jednej strony sprostaby oczekiwaniom człowieka przyszłości, z drugiej zaś odpowiadałby potrzebom i możliwościom gimnazjalistów. Przyjęte w nim założenia kierują ucznia i jego nauczyciela na poznawanie i wyrażanie samego siebie; na spotkanie i dialog z innymi /Innym/ oraz na przymierze z przeszłością, teraźniejszością i przyszłością otaczającej nas rzeczywistości;
- organizuję konferencje i prowadzę szkolenia dla polonistów.

W latach 2004 - 2006 pracowałam jako wykładowca na *Podyplomowych Studiach Polonistyki* dla nauczycieli innych specjalności, którzy chcieli zdobyć kwalifikacje nauczyciela języka polskiego. Projekt studiów współfinansowany był przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

W latach 2005-2008 brałam udział w pracach zespołu Microsoft i ECEMI AP Kraków nad opracowaniem i wdrożeniem e-learningowej platformy edukacyjnej dla szkół. Była to

pionierska inicjatywa, która zaowocowała pakietem materiałów dla nauczycieli i uczniów zamieszczonych na platformie internetowej.

Od 2009 roku pracuję jako wykładowca na *Podyplomowych Studiach Kwalifikacyjnych Pedagogiczno-Metodycznych Nauczania Języka Kaszubskiego* zorganizowanych przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku. Projekt studiów współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

W 2010 roku napisałam własny program i uruchomiłam *Studia Podyplomowe Przygotowania Pedagogicznego dla Polonistyki, Historii i Języków Obcych* przy Instytucie Polonistyki AP w Słupsku, chcąc w ten sposób pomóc absolwentom naszej i innych uczelni w uzyskaniu pełnych kwalifikacji zawodowych nauczyciela. Od 2010 roku jestem kierownikiem tych studiów.

Od 2011 roku jestem koordynatorem merytoryczno-metodycznym projektu unijnego finansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego; Program Operacyjny Kapitał Ludzki; Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty; „*Praktyka bez wad. Nowa jakość kształcenia*” w Akademii Pomorskiej w Słupsku. W ramach projektu organizuję wykłady wybitnych specjalistów w zakresie dydaktyki, pedagogiki i psychologii dla zaangażowanych w projekt studentów; byłam również koordynatorem cyklu warsztatów i wykładów przygotowujących nauczycieli - opiekunów praktyk do pracy w projekcie.

Współtworzyłam projekt książki *Program Praktyk Pedagogicznych „Praktyka bez wad”*, który stał się podstawowym podręcznikiem dla studentów, uczestniczących w projekcie. Opracowałam wzór ankiet dla nauczycieli i studentów na potrzeby badania diagnostycznego praktyk pedagogicznych.

W roku 2013 brałam udział w przygotowaniu wniosku konkursowego Europejskiego Funduszu Społecznego; Program Operacyjny Kapitał Ludzki; Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia. Program uzyskał akceptację i został wdrożony.

W latach 2009 i 2014 stworzyłam dwa autorskie programy *Kwalifikacyjnych Studiów Podyplomowych dla Absolwentów Polonistyki, Historii i Języków Obcych*. Studia cieszą się popularnością, a absolwenci uzyskują uprawnienia do pracy w szkole na etacie nauczyciela.

Współtworzę w ramach Instytutu Polonistyki program *Studia Kwalifikacyjne Nauczania Języka Polskiego jako Obcego*. Jest to projekt, w który będą zaangażowani interesariusze zewnętrzni, pracodawcy z województwa pomorskiego, program zostanie wdrożony w 2015 roku.

W Instytucie Polonistyki od 2007 r. jestem koordynatorem praktyk i nadzoruję pracę wszystkich opiekunów praktyk. Od wielu lat jestem opiekunem kolejnych roczników studentów.

Od 2011 roku jestem członkiem *Uczelnianej Komisji WSZAJK*, gdzie pracuję z kolegami nad tworzeniem wszelkich dokumentów i rozporządzeń, poprawiających jakość kształcenia na wszystkich kierunkach studiów naszej uczelni. Współtworzyłam uczelniany dokument -*Zapewnienie Jakości Kształcenia Akademii Pomorskiej w Słupsku*.

Jestem członkiem *Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia* Wydziału Filologiczno- Historycznego.

Jestem członkiem *Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia*. Brałam czynny udział w pracach zespołu, przygotowującego raport samooceny dla komisji akredytacyjnej wizytującej w 2014 roku Instytut Polonistyki. Pracowałam w zespołach przygotowujących programy nowych specjalności nauczycielskich, pracowałam również nad przygotowaniem nowych efektów kształcenia dla specjalności nauczycielskiej na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych zgodnie z wymogami KRK.

Od 2011 roku pełnię funkcję *Przewodniczącej Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia Studiów Podyplomowych*, gdzie opracowałam Uczelniany Regulamin Studiów Podyplomowych. Komisja moja zatwierdza programy i kolejne edycje wszystkich studiów podyplomowych działających na naszej uczelni.

W 2013 roku opracowałam i przygotowałam na prośbę IFP KUL ekspertyzę narzędzi empirycznych doktorantki, która prowadzi badania nad edukacją kulturalną w polonistycznym procesie edukacyjnym po roku 2009. Ekspertyzę przygotowałam w ramach prowadzonych na KUL studiów doktoranckich, których projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wspieram aktywnie wszelkie inicjatywy związane z edukacją humanistyczną w naszym regionie. Biorę udział w pracach jury konkursów, współpracuję ze *Słupską Wiosną Literacką* i *Bałtyckim Festiwalem Nauki*. Angażuję się w inicjatywy słupskich szkół i ośrodków kultury. Biorę udział w organizacji ogólnopolskich i regionalnych konkursów polonistycznych i recytatorskich m.in.:

- udział w jury Regionalny Konkursu Plastyczno-Literackiego *Znane i nieznane miejsca mojego regionu*,
- przewodnicząca jury Konkursu Literacko-Historycznego,
- udział w jury Konkursu Literacko-Historycznego *Czas wolnych elekcji*,
- udział w jury – w corocznym powiatowym i regionalnym konkursie poetycko-recytatorskim.

Działalność i praca na rzecz uczelni:

- Kierownik i twórca Studiów Podyplomowych Przygotowania Pedagogicznego dla Polonistyki, Historii i Języków Obcych,
- Kierownik Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia Studiów Podyplomowych,
- Członek Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia,
- Członek Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia,
- Członek Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia,
- Koordynator praktyk Instytutu Polonistyki,
- Koordynator merytoryczno-metodyczny projektu współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego; Program Operacyjny Kapitał Ludzki; Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty; „Praktyka bez wad. Nowa jakość w kształceniu”.
- wieloletni opiekun roczników studentów,
- członek Rady Wydziału w latach 1997-2006,
- członek Uczelnianej Rady Bibliotecznej 2003-2007,

Działalność w towarzystwach naukowych

- Międzynarodowe Stowarzyszenie Studiów Polonistycznych
- Polsko - Czeskie Towarzystwo Naukowe

Współpraca z instytucjami:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej – ekspert komisji kwalifikacyjnych lub egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy
- Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie – egzaminator egzaminu maturalnego
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku – egzaminator
- Gdańskie Kuratorium Oświaty – praca w komisjach kwalifikacyjnych ds. awansu zawodowego nauczycieli
- Krajowe Centrum Edukacji Nauczycieli – konsultant ds. języka polskiego 2003-2007
Ośrodek Szkoleń dla Nauczycieli „MEJ” w Warszawie, wykładowca 2003-2007
- WSiP i Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty – wykłady „Uczyć do sukcesu na maturze, a nie uczyć do matury” 2005 r.
- Wydawnictwo „Nowa Era” edukator - lata 2000-2004
- ekspert wydawnictwa WSiP - lata 2005-2008
- Krajowe Centrum Edukacji Nauczycieli - konsultant ds. języka polskiego (2001-2003)
- współpracownik ODN Słupsk od 2000 r. prowadzenie kursów, szkoleń, realizacja projektów dydaktycznych, konkursy MEN i ORE
- członek rady programowej MODM Słupsk 2009-2013
- współpracownik KLANZA Gdańsk.

Działalność popularyzująca naukę

Jestem twórczynią i organizatorem cyklicznych konferencji naukowych *Dydaktyczny wiatr od morza*, odbywających się co roku w Ustce. Moje konferencje są pierwszymi i jedynymi konferencjami dydaktycznymi w historii Instytutu Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku od początku istnienia uczelni. Od pierwszej edycji biorą w niej udział naukowcy – dydaktycy z całej Polski, dziś jest to grono ponad 30 stałych uczestników.

W ciągu sześciu lat zorganizowałam trzy ogólnopolskie i trzy międzynarodowe konferencje, cieszą się one zainteresowaniem naukowców z Polski, Litwy, Czech i Ukrainy. Odbywające się co roku w czerwcu sympozja stały się dobrą okazją do integracji środowiska dydaktyków, literaturoznawców, językoznawców i kulturoznawców oraz do wymiany doświadczeń z prowadzonych badań, wspólnych rozważań na temat kondycji i stanu polonistyki i polskiej oświaty.

Pokłósiem każdej konferencji są redagowane przeze mnie i recenzowane przez specjalistów książki, zawierające zbiór ciekawych i merytorycznych tekstów (zał. 2). Oto kolejne edycje konferencji:

- Ogólnopolska Konferencja Naukowa – *Różnorodne aspekty kształcenia kompetencji kulturowej w edukacji polonistycznej* – 2009 r.
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa – *OSOBA nauczyciela w edukacji polonistycznej* – 2010 r.
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa – *Miejsce Polskich Noblistów i laureatów innych nagród literackich w dydaktyce, kulturze i języku* – 2011 r.
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa – *Małe ojczyzny w perspektywie europejskiej wielokulturowości* – 2012 r.
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa – *Mężczyzna w kulturze* – 2013 r.
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa – *Lęk, ból, cierpienie w twórczości wielkich twórców kultury polskiej przełomu XX/XXI wieku* – 2014 r.

Mój dorobek naukowy w latach 2008-2014 to:

2 książki autorskie

5 monografii redagowanych + 1 w druku;

45 opublikowanych artykułów, w tym 4 w tomach zagranicznych, 1 w publikacji anglojęzycznej,

8 artykułów w druku.

Uczestniczyłam aktywnie w 43 konferencjach, w tym 5. zagranicznych, 14. międzynarodowych, 5. kongresach naukowych.

Nagrody i wyróżnienia:

- Nagroda Indywidualna III stopnia Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku (2011) - „za liczne osiągnięcia naukowe i działalność na rzecz uczelni”.

Grażyna Kocińska